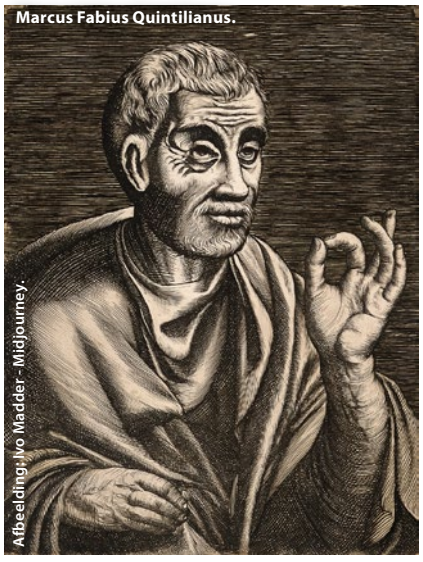
Waar komt ons OK-teken vandaan?

Als duiker gebruiken we het OK-teken in plaats van de 'duim omhoog', want dat laatste zou verwarring scheppen (omdat dit het teken is om te stijgen). Maar waar komt dat OK-teken vandaan? En wanneer werd het voor het eerst toegepast?

Het is raadzaam het OK-teken voorzichtig te gebruiken en rekening te houden met lokale interpretaties.
Foto: Stock Photo.

Ringgebaren, gevormd door de wijsvinger en duim met de overige vingers gestrekt, kwamen in Griekenland al voor in de vijfde eeuw v.Chr. en zijn te zien op beschilderde Griekse vazen als uitdrukking van liefde, waarbij de duim en wijsvinger kussende lippen zouden nabootsen. Wanneer iemand in het oude Griekenland dat gebaar naar een ander maakte, was het een gebaar dat iemand zijn liefde voor de ander betuigde. Het sentiment werd meer overgebracht door de aanraking van de vingertoppen dan door de ring die ze vormden.
Als uitdrukking van instemming, precisie en goedkeuring kan het gebaar worden teruggevoerd tot het Rome van de eerste eeuw, waar de Romeinse retoricus Marcus Fabius Quintilianus het naar verluidt gebruikte.

Marcus Fabius Quintilianus.
Afbeelding: Ivo Madder - Midjourney.

Tegelijkertijd verscheen het teken in de boeddhistische en hindoeïstische diaspora als een symbool van innerlijke perfectie. Etholoog Desmond Morris stelt dat de samengeknepen duim en wijsvinger precisie uitstralen bij het letterlijk of figuurlijk begrijpen van iets, en dat de vorm die door hun vereniging ontstaat de belichaming van perfectie vertegenwoordigt – een cirkel – vandaar de transculturele boodschap van het gebaar dat alles 'exact klopt' of 'perfect' is.

Dvaravati (samengesteld), in het Nationaal Museum, Bangkok.
Foto: Michael Gunther.

Vroege verslagen over het gebruik van het teken in de Engelstalige wereld dateren uit Chirologia uit 1644 van de Britse arts-filosoof John Bulwer, waarin hij schreef: "De natuurlijke taal van de hand, samengesteld uit de spreekbewegingen en de daarbij behorende gebaren". Van de vele handgebaren die Bulwer beschreef, omschreef hij er één als "De bovenkant van de wijsvinger bewoog in verbinding met de nagel van de duim die ernaast ligt, de andere vingers in de richting van de andere vinger" en zei dat dit "geschikt was voor degenen die relateren, onderscheiden of goedkeuren".

In het begin van de 19e eeuw werd het gebaar in de Verenigde Staten geassocieerd met de letters 'O' (gevormd door de cirkel) en 'K' (afgeleid van de gestrekte vingers). Hoewel niet precies bekend is hoe het OK-gebaar en de bijbehorende verbale uitdrukking zijn ontstaan, dateert de Engelse professor Allen Walker Read de opkomst van het gebruik van de uitdrukking in een

Foto: wikipedia.
Karikatuur van Uncle Sam die het OK-gebaar maakt in een cartoon voor de Wereldtentoonstelling van Parijs in 1900.

humoristisch stuk uit 1839 in de Boston Morning Post, waarin de uitdrukking 'o.k.' wordt beschreven als een verkeerde spelling van 'all correct' als 'oll korrect', in een tijd waarin acroniemen voor verkeerd gespelde woorden in zwang waren. In de Angelsaksische wereld werd het gebaar in de loop van de negentiende eeuw gekoppeld aan de gelijktijdig opgekomen afkorting 'OK'.

scuba diving

In de communicatie die duikers gebruiken, heeft het OK-teken de specifieke betekenis "alles is OK", gebruikt als vraag en als antwoord op die vraag. Duikers wordt geleerd om altijd dit teken te gebruiken en niet het duim omhoog-gebaar, omdat dit laatste betekent dat een duiker moet opstijgen.

Het is niet duidelijk wanneer het OK-teken in het duiken is geïntroduceerd, maar het moet na 1839 en de introductie van het buddysysteem zijn geweest als een manier om onder water te communiceren.

Op afstanden waar het standaard OK-gebaar moeilijk te zien kan zijn, gebruiken duikers grotere signalen als alternatief, ofwel met één hand boven het hoofd en de elleboog zijwaarts gebogen, ofwel met beide handen boven het hoofd tegen elkaar, zodat de armen een 'O' vormen voor 'OK'. Dit gebaar met het hele lichaam wordt ook gebruikt als 'OK' in Japan, waar het gebaar met één hand geldtransacties aanduidt in plaats van 'OK' te betekenen.

emoji

Het OK-teken, officieel genaamd 'OK Hand Sign', heeft de betekenis "oké", "goed" of "perfect" en werd toegevoegd aan de Unicode-standaard in Unicode versie 6.0 op 11 oktober 2010 en later opgenomen in Emoji 1.0 in 2015.

In de Amerikaanse gebarentaal (ASL) betekent het teken het cijfer negen. In sommige Europese, Zuid-Amerikaanse en Midden-Oosterse landen kan het gebaar echter als beledigend of obsceen worden opgevat. In Brazilië verwijst het naar het menselijke achterwerk – vergelijkbaar met iemand "je bent een klootzak" noemen. In Turkije kan het een homofobe of seksuele belediging betekenen; het rondje symboliseert een lichaamsholte. In Griekenland wordt het gezien als een vulgaire verwijzing, vooral wanneer het naar iemand wordt gericht. In de zuidelijke regio's van Frankrijk kan het 'waardeloos' of 'niets waard' betekenen, hoewel het in het noorden vaker positief is. Ook in Tunesië staat het symbool voor 'nul' of 'niets waard', wat als beledigend kan overkomen. In Duitsland wordt het in sommige contexten als een seksueel gebaar geïnterpreteerd. In het Midden-Oosten, zoals Iran en Irak, wordt het soms geassocieerd met het 'boze oog' of gebruikt als vloek; in andere contexten geldt het als obsceen. In Venezuela en delen van Zuid-Amerika kan het een schuine, seksuele betekenis hebben. In Spanje kan het net zoals in Brazilië en Griekenland als een grof gebaar beschouwd worden. In Australië is de interpretatie regionaal variërend, maar in sommige delen wordt het gezien als een obsceen gebaar. In Japan kan het OK-gebaar iets heel anders betekenen, namelijk 'geld' of 'munten'.

In internationale situaties, zoals bij duikers of toeristen, is het raadzaam het gebaar voorzichtig te gebruiken en rekening te houden met lokale interpretaties. Dan maar beter het teken 'duim omhoog' gebruiken i.p.v. het OK-teken? Ook daar moet je mee opletten. In Griekenland, Irak en Iran is dit teken even krachtig als het tonen van de middelvinger.

Het gebaar met twee armen 'OK' (persoon die OK gebaart) is een overduidelijke bevestiging met OK-gebaar en werd in 2010 toegevoegd aan Unicode als U+1F646. Het 'gezicht met OK-gebaar' werd in 2015 onderdeel van Emoji 1.0. ■

PATRICK VAN HOESERLANDE & IVO MADDER

Advertentie

